

บทที่ 5

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 กับการแก้ไขปัญหา
การไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา และการไม่ได้สัญชาติไทย
ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337

ในส่วนนี้ จะได้ศึกษาถึงความจำเป็นมาในการตราพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และพิจารณาวิเคราะห์ว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้สามารถแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดจากการปรับใช้ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 กับประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ได้หรือไม่เพียงใด และวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับสัญชาติ

5.1 ความเป็นมาของพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

จากปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นในบทที่แล้ว ทำให้มีการเรียกร้องให้มีการแก้ไข โดยแบ่งเป็น 3 ความเห็น¹ คือ

ความเห็นที่ 1 : เห็นว่าประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 นั้นเป็น มาตรการในการป้องกันเสถียรภาพในการป้องกันเสถียรภาพของรัฐ แต่มาตรการนั้นมีผล เป็นการถอนสัญชาติของบุคคล โดยที่ยังไม่ปรากฏพฤติกรรมอันชี้ได้ว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมอัน เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ ซึ่งในส่วนนี้พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 ก็ให้อำนาจแก่ ฝ่ายบริหาร คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย สามารถถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งมีสัญชาติ ไทย เพราะเกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏ

¹จรูญ รักดิศนากุล, "ความไม่เป็นธรรมในกฎหมายสัญชาติของไทย",

บิดาชอบด้วยกฎหมาย หากในภายหลังบุคคลนั้นมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ ก็สามารถถอนสัญชาติได้² ดังนั้น การสันนิษฐานบุคคลดังกล่าวว่าเป็นภัยต่อสังคม จึงมีลักษณะเป็นการรุกรอนสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน จึงสมควรยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337

²พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 มาตรา 17 "ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าวอาจถูกถอนสัญชาติไทยได้เมื่อปรากฏว่า

- 1) ไปอยู่ต่างประเทศที่บิดาหรือเคยมีสัญชาติเป็นเวลาดำเนินกันห้าปีนับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะ
- 2) มีหลักฐานแสดงว่าใช้สัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่นหรือพักอาศัยอยู่ในสัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น
- 3) การกระทำใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐหรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ
- 4) การกระทำใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

การถอนสัญชาติไทยตาม (1) หรือ (2) ในรัฐมนตรีเป็นผู้สั่งการถอนสัญชาติไทยตาม (3) หรือ (4) เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลเป็นผู้สั่ง"

มาตรา 18 "เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าวหรือโดยมีมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อปรากฏว่า

- 1) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย
- 2) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว
- 3) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง"

ความเห็นที่ 2 : เป็นความเห็นที่ว่าประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 นั้น ไม่เข้าขบถบัญญัติในการถอนสัญชาติเพียงอย่างเดียว ยังมีวิถีทางที่จะได้สัญชาติไทยด้วย คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะราย ซึ่งขั้นตอนในการขอมีหรือขอคืนสัญชาติไทยต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยนั้นยากลำบากและไม่มีประสิทธิภาพ ดังกล่าวมาแล้วในบทก่อน จึงสมควรปรับปรุงแก้ไขวิธีปฏิบัติให้สะดวกและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อแก้ปัญหาผู้ที่เดือดร้อนเฉพาะรายไป

ความเห็นที่ 3 : มีความเห็นว่า เนื่องจากการได้สัญชาติโดยการเกิดตามหลักสายโลหิตจากบิดามารดาที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 ในส่วนนี้ นอกจากการยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 อันมีลักษณะเป็นการขัดต่อสิทธิมนุษยชน

ส่วนผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรจะปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 โดยแก้ไขในส่วนที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมระหว่างบิดากับมารดา ในการได้สัญชาติไทย โดยหลักสืบสายโลหิต ให้อยอมรับสิทธิที่จะได้รับสัญชาติไทยจากมารดาซึ่งมีสัญชาติไทย เท่าเทียมกับบิดาซึ่งมีสัญชาติไทย และยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 แต่ให้หน้าเอาข้อ 1 ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ซึ่งต้องปรับปรุงข้อความเล็กน้อย มาใช้อันเป็นการควบคุมการได้สัญชาติไทย จากคนต่างด้าวในชั้นแรก ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงของรัฐ ในขณะที่เดียวกันก็ควรปรับปรุงแก้ไขวิธีปฏิบัติในการขอมีหรือขอคืนสัญชาติ ให้มีประสิทธิภาพ สามารถทำได้ง่ายยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวความคิดด้านสิทธิมนุษยชนในส่วนของสัญชาติที่กำหนดให้บุคคลควรมีสัญชาติ ในขณะที่เดียวกันก็สอดคล้องกับความคิดด้านความมั่นคงของรัฐ กล่าวคือ เมื่อบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย เข้าข่ายข้อ 1 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 จะไม่ได้สัญชาติไทย ต่อมาได้ดำเนินการขอมีสัญชาติไทย ซึ่งต้องดำเนินการกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานรัฐนั้นก็ให้สัญชาติไทยแก่บุคคลนั้น โดยจำกัดสิทธิบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยของรัฐ ในขณะที่เดียวกันจัดทนายตราประจำตัวบุคคลคนนั้นด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกดูแลเหตุการณ์ของบุคคลคนนั้น หากมีพฤติกรรมอันเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐก็สามารถจะถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทย ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว ตามมาตรา 17 และมาตรา 18 ของพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 ดังนั้น ผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นที่ 2 และ 3

ประกอบกัน จากความเห็นที่คิดจะแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องคือ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ร่างพระราชบัญญัติสัญชาติขึ้น เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่กระทรวงมหาดไทยก็ไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่เสนอ โดยคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ เพราะร่างดังกล่าวได้ยกเลิก ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 อันเป็นกฎหมายที่คำนึงถึงความมั่นคงและประโยชน์ของรัฐ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยคัดค้านในส่วนนี้ แต่ไม่ได้มากนัก เนื่องจากถูกฝ่ายที่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนคัดค้านอย่างหนัก ดังนั้นกระทรวงมหาดไทยจึงจำเป็นต้องยอมรับในส่วนนี้

ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติสัญชาติที่ถูกเสนอโดยคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติก็ไม่ได้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ทั้งหมด ยังคงข้อความในข้อ 1 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 มาใช้ แต่มีการปรับปรุงแก้ไขข้อความบ้างซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

ส่วนกระทรวงมหาดไทยนั้น ก็ไม่ได้ยอมรับในร่างพระราชบัญญัติสัญชาติดังกล่าว ทั้งหมด แต่ขอให้มีการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่กระทรวงมหาดไทยเห็นว่ายังมีความไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ดังนั้นร่างพระราชบัญญัติสัญชาติที่กระทรวงมหาดไทยร่างขึ้นนั้น มีลักษณะที่ยอมรับการปรับปรุงแก้ไขปัญหามบางส่วนของร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ กับการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังเป็นช่องทางที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายเดิม

จากร่างพระราชบัญญัติสัญชาติทั้งสองฉบับที่ร่างขึ้นเพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ยังมีความไม่สมบูรณ์ จึงได้มีร่างพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ซึ่งได้รับอิทธิพล จากร่างพระราชบัญญัติสัญชาติทั้งสองฉบับ โดยนำข้อความบางส่วนจากร่างพระราชบัญญัติทั้งสองมาใช้และเพิ่มข้อความบางส่วนที่ต้องการ ต่อมาร่างพระราชบัญญัติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ได้ผ่านมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีผลเป็นกฎหมาย และใช้ชื่อว่า "พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535"

5.2 สาระของร่างพระราชบัญญัติสัญชาติ 2 ฉบับ และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

จากส่วนที่กล่าวไว้ให้ทราบว่าร่างพระราชบัญญัติสัญชาติที่พยายามจะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในบทที่แล้วมี 2 ร่าง อันมีอิทธิพลต่อพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 จึงจะขอนำสาระของร่างพระราชบัญญัติทั้งสองมาแสดงให้ทราบด้วย นอกจากสาระของพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เพื่อสามารถใช้ในการเปรียบเทียบให้เห็นถึงความเหมือนความแตกต่างในการปรับใช้กับปัญหา ดังนั้นจึงขอแบ่งส่วนนี้ออกเป็น

5.2.1 สาระแห่งร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่ง

5.2.2 สาระแห่งร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของกระทรวงมหาดไทย

5.2.3 สาระแห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

ในส่วนนี้ จึงจะขอนำสาระของร่างพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาเสนอ เพื่อให้ทราบและสามารถนำสาระเหล่านี้ไปปรับใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้น

5.2.1 สาระแห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ ของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ดังได้ทราบแล้วว่า ในขณะที่ศึกษาวิจัยอยู่นั้น สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและก่อให้เกิดความเดือดร้อนนั้นเกิดขึ้นจากประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 และพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 คือบุตรที่เกิดจากบิดาหรือมารดาที่เป็นคนต่างด้าวทั้งสองฝ่าย อาจได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดน³ โดยที่บิดามารดาต่างด้าวนั้น ไม่อยู่ในบังคับแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ในขณะที่บุคคลที่เกิด โดยมีบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

³พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7(3) "บุคคลดังต่อไปนี้ ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (3) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย"

เป็นคนไทย บุตรที่เกิดมาอาจไม่ได้รับสัญชาติไทย เพราะตกอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337*

ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เพื่อจัดความเดือดร้อนตามข้างต้น ดังต่อไปนี้**

(ก) เพื่อให้บุคคลสามารถได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักสืบสายโลหิตจากมารดาเท่าเทียมกับบิดา จึงแก้ไขมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 จากเดิมเป็น "บุคคลดังต่อไปนี้ ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

- 1) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย
- 2) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย"

(ข) เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการได้สัญชาติไทยและสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่อง "สิทธิมนุษยชน" ในส่วนของบุคคลทุกคนควรมีสัญชาติมากขึ้น จึงยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 แต่เนาเอาสาระแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 มาบัญญัติเป็นมาตรา 7 ทวิ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนั้นในมาตรา 7 ทวินี้จึงมีข้อความดังนี้ "ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดาเป็น

- 1) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย เป็นกรณีพิเศษ เฉพาะราย

*บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติสัญชาติ ของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ.

** เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

- 2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ
- 3) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีจะพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น"

(ค) เมื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสัญชาติตามข้อ (ก) และข้อ (ข) แล้ว บุคคลอาจได้สองสัญชาติในขณะที่เกิดพร้อมกัน เพื่อแก้ไขผู้ที่อาจได้สองสัญชาติ ให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ว่า "บุคคลไม่ควรจะมีสองสัญชาติหรือหลายสัญชาติพร้อมกัน" จึงยกเลิกมาตรา 14 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 และแก้ไขเป็น "ผู้มีสัญชาติไทย ซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าว และอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา 12 วรรคสอง ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติ ให้แสดงความจำนงต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์"

(ง) เมื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสัญชาติตามข้อ (ก) และข้อ (ข) แล้ว ทำให้บุคคลที่เคยถูกถอนสัญชาติหรือไม่ได้สัญชาติไทย เพราะอยู่ในข่ายที่ถูกจำกัด กลับมาได้สัญชาติไทยได้ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงกำหนดว่า "ผู้ที่เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ และถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่ได้สัญชาติไทยโดยผลแห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ข้อ 1 หรือข้อ 2 หากยังอยู่ในข่ายที่ไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย แต่หากไม่อยู่ในข่ายที่จะไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ ย่อมได้สัญชาติไทย"

5.2.2 สาระแห่งร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของกระทรวงมหาดไทย

ในส่วนของร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของกระทรวงมหาดไทยได้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาคำร้องขอการได้สัญชาติไทย โดยการเกิดของบุตรที่เกิดจากมารดา ผู้มีสัญชาติไทยตามหลักสืบสายโลหิต ซึ่งยังมีความไม่เท่าเทียมกับบิดานั้น เพื่อให้บุตรซึ่งเกิดจากมารดาผู้มีสัญชาติไทยได้สัญชาติไทยตามหลักสืบสายโลหิต และเพื่อให้สอดคล้อง

กับวัตถุประสงค์แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ในการป้องกันการได้สัญชาติไทยของ บุตรและหลานของบุคคลต่างด้าว ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักร ไทย เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง*

ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติสัญชาติฉบับนี้ จึงได้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ข้างต้น ดังนี้

(ก) เพื่อให้บุคคลสามารถได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ตามหลักสืบสายโลหิต จากมารดาได้อย่างสมบูรณ์ จึงแก้ไขมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 จาก เดิมเป็น "ภายใต้บังคับมาตรา 7 บุคคลดังต่อไปนี้ ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

- 1) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักร
- 2) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย"

(ข) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในเรื่องความมั่นคงของชาติ และเพื่อ ป้องกันการได้สัญชาติโดยการเกิดของบุตรและหลานของคนต่างด้าว ที่เข้าชายเงื่อนไข ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 อันเป็นข้อยกเว้นของหลักดินแดน ประกอบกับสถานการณ์ ในปัจจุบันยังไม่สมควรจะยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ไปเสียทีเดียว จึงยก เลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ไป แต่ให้นำเอาสาระแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับ ที่ 337 ข้อ 1 มาปรับปรุงเพิ่มเติมเป็นมาตรา 7 ทวิ "ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดา และมารดาเป็นคนต่างด้าวหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือตามความเป็นจริงหรือมารดาเป็น

*บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติสัญชาติ ของกระทรวง มหาดไทย.

- 1) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย
- 2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่หรือเกิดแล้วอยู่ในราชอาณาจักรไทย เพียงชั่วคราว หรือ
- 3) ผู้ที่เข้ามาอยู่หรือเกิดแล้วอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(ค) เมื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสัญชาติตามข้อ (ก), (ข) แล้ว บุคคลอาจได้สองสัญชาติในขณะที่เกิดพร้อมกันเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ว่า "บุคคลไม่ควรมีสัญชาติสองสัญชาติหรือหลายสัญชาติพร้อมกัน" จึงแก้ไขให้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือผู้ได้สัญชาติไทยตามมาตรา 12 วรรคสอง ต้องเลือกสัญชาติเพียงสัญชาติเดียว จึงยกเลิกมาตรา 14 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 และแก้ไขข้อความ เป็น "ผู้มีสัญชาติไทย ซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา 12 วรรคสอง ให้แสดงความประสงค์เข้าถือสัญชาติได้แต่เพียงสัญชาติเดียว โดยให้แจ้งความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มียุครบยี่สิบปีบริบูรณ์"

(ง) เมื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ตามข้อ (ก), (ข) แล้ว โดยที่เป็นการยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 และการปรับปรุงพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 จึงทำให้บุคคลสามารถได้สัญชาติไทยเพิ่มขึ้นในบางกลุ่ม จึงได้กำหนดว่า "ผู้ที่เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่ได้สัญชาติไทย โดยผลแห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2515 ข้อ 1 และข้อ 2 หากยังอยู่ในข่ายที่จะไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย"

ทั้งนี้ จะสังเกตได้ว่าในส่วนนี้ไม่ได้กำหนดว่าหากไม่อยู่ในข่ายที่จะไม่ได้สัญชาติไทย ย่อมได้สัญชาติไทย จึงทำให้อาจเกิดปัญหาการตีความว่า ในกรณีนี้บุคคลผู้ที่ไม่อยู่ในข่ายนี้ จะได้สัญชาติไทยหรือไม่ เพราะกฎหมายบัญญัติเฉพาะกรณีไม่ได้สัญชาติไทยเท่านั้น แต่ในที่นี้

จะแปลความว่า เมื่อไม่อยู่ในข่ายที่จะไม่ได้สัญชาติไทยย่อมได้สัญชาติไทย

5.2.3 สารแห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 นี้ ได้รับอิทธิพลมาจาก ร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ในส่วนของแนวความคิดที่ให้บุตรที่เกิดจากหญิงไทย ได้สัญชาติไทยในทุกกรณีเช่นเดียวกับชาย นั่นก็คือ การให้ความสำคัญกับหญิงเท่าเทียมกับชายในเรื่องการให้สัญชาติ ส่วนที่ได้รับอิทธิพลมาจากร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของกระทรวงมหาดไทย ก็คือ การกำหนดหลักการได้สัญชาติ และการถอนสัญชาติไทยของบุตรของคนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและการยึดหลักการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ไม่สอดคล้องกับความ เป็นจริงที่บุคคลเหล่านั้นมักอยู่กินกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส นอกจากการได้รับอิทธิพลดังกล่าวแล้ว พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ยังได้แก้ไขข้อความเพิ่มเติมอีก ซึ่งสาระมีดังนี้*

(ก) เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้บุตรของหญิงในไทยได้สัญชาติไทยตามหลักสืบสายโลหิต โดยที่เป็นการสมควรที่จะให้บุตรของหญิงไทยสามารถมีสัญชาติไทยได้โดยหลักสืบสายโลหิตด้วยตามหลักการเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย จึงแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 และขณะเดียวกันก็กำหนดให้บุคคลบางจำพวกไม่ได้สัญชาติไทย โดยการเกิดตามหลักดินแดนอย่างชัดเจน บุคคลเหล่านั้นก็คือ บุคคลตามข้อ 1 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 เดิมซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไข โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้เป็นมาตรา 7 ทวิ ดังนั้น มาตรา 7 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็น

*บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2)

"บุคคลดังต่อไปนี้ ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

- 1) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิด
ในหรือนอกราชอาณาจักรไทย
- 2) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ยกเว้นบุคคลตามมาตรา 7 ทวิ วรรคหนึ่ง

(ข) เพื่อกำหนดหลักการได้สัญชาติไทยและการถอนสัญชาติไทยของบุตรของคนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยสมควรที่จะกำหนดหลักเกณฑ์การได้สัญชาติไทยของบุคคลและหลานตลอดทั้งสายของคนต่างด้าวที่เป็นผู้อพยพ ผู้อพยพหนีเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เข้าเมืองเพียงชั่วคราว และผู้ได้รับผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย เป็นกรณีพิเศษ เฉพาะรายเสียใหม่ให้เหมาะสมรัดกุม เพราะการยึดหลักการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับบุคคลเหล่านี้ที่โดยมากจะอยู่กินกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ โดยการเพิ่มเติมมาตรา 7 ทวิ และยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 และแก้ไขเป็นข้อความดังนี้ "ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดา ซึ่งมีได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็น

- 1) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษ
- 2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ
- 3) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีจะพิจารณาและสั่งเฉพาะรายได้บุคคลตามวรรคหนึ่งได้สัญชาติไทยก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้ถือว่าผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เว้นแต่จะมีการสั่งเป็นอย่างอื่น ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น"

การกำหนดหลักเกณฑ์ในการห้ามไม่ให้บุตรของคนต่างด้าวทั้งที่บิดาและมารดา เป็นคนต่างด้าว และมาถือกำเนิดในประเทศไทย ได้รับสัญชาติไทย ทั้งนี้เพราะ "บุคคล เหล่านี้ได้เข้ามาแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น ก่อคดีอาชญากรรมขึ้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่นอีก เช่น การที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นภาระของรัฐบาลต้องจัดหาที่พำนักเป็นการแย่งอาชีพ ปัญหาการ ดูแลความมั่นคง กฎหมายเดิมเปิดโอกาสให้ผู้ที่อพยพหลบหนีเข้ามาเมืองทั้งบิดามารดา ซึ่งเป็นคนต่างด้าวและมีบุตรในประเทศไทยนั้นได้สัญชาติไทยโดยหลักการเกิดในดินแดน นอก เหนือจากหลักสืบสายโลหิต จึงควรแก้ไขเพื่อป้องกันมิให้บุตรของคนต่างด้าว ซึ่งเป็นต่างด้าว ทั้งพ่อและแม่และเข้ามาในประเทศไทยโดยมิชอบ โดยหลบหนีหรือโดยได้รับการผ่อนผันหรือ ได้รับการผ่อนผันให้เข้ามาอยู่ในประเทศชั่วคราว เขาเหล่านั้นไม่ควรได้สัญชาติไทย เพราะ ต่อไปจะหลบหนีเข้ามาทำมาหากินมาแย่งอาชีพ สร้างปัญหาให้วุ่นวายในบ้านเรา"

นอกจากนี้ ในส่วนข้อความสำคัญที่ยังเป็นที่กังวลอยู่เกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำใน มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติของกระทรวงมหาดไทย ที่ว่า "บิดาตามความเป็นจริง" ซึ่งความจริงต้องการที่จะให้หมายถึงคนที่จดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนเท่านั้น คือมุ่งไป ในทางที่ไม่มีการสมรสกัน ซึ่งถ้าปล่อยตามเดิมคือ "ตามความเป็นจริง" แล้วจะเกิด ปัญหา ถ้ามีผู้ถามว่าบิดาตามความเป็นจริงเป็นอย่างไร อธิบายยากมาก ไม่สามารถอธิบาย ได้ว่าทำอย่างไรจึงจะเป็นตามความเป็นจริง ซึ่งอาจมีปัญหาเรื่องเด็กเกิดในหลอดแก้วขึ้น ดังนั้น จึงได้นำเอาคำในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครั มาใช้ ซึ่ง ในมาตรา 1546, มาตรา 1547 มีอยู่ใช้คำว่า "มิได้มีการสมรสกับมารดา" คือคำว่า "สมรส" หมายความว่า ต้องจดทะเบียน ดังนั้น จึงแก้คำว่า "บิดาตามความเป็นจริง" เป็น "บิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดา"

(ก) เมื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยสัญชาติตามข้อ (ก), (ข) แล้ว บุคคล อาจได้สองสัญชาติพร้อมกัน เพื่อแก้ไขผู้ที่อาจได้สองสัญชาติให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ว่า "บุคคลไม่ควรจะมีสองสัญชาติพร้อมกัน" จึงแก้ไขให้ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคน

* คำกล่าวของนายบกิต พัฒนากุล. ในระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ สัญชาติ (ฉบับที่ 2) ในวันที่ 18 ธันวาคม 2534.

ต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทย โดยการแปลงสัญชาติ ต้องแสดงความจำนงต่อเจ้าหน้าที่ว่าประสงค์จะเข้าถือสัญชาติ มิฉะนั้นหากไม่ยืนยันภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นสละสัญชาติไทย โดยยกเลิกความในมาตรา 14 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน "ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา 12 วรรคสอง ให้แสดงความประสงค์เข้าถือสัญชาติได้แต่เพียงสัญชาติเดียว โดยให้แจ้งความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ ถ้าไม่มีการแจ้งความจำนงภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าผู้นั้นสละสัญชาติไทย เว้นแต่รัฐมนตรีจะสั่งเฉพาะรายเป็นอย่างอื่น"

อย่างไรก็ตาม มาตรา 14 วรรคหนึ่ง ของพระราชบัญญัติสัญชาติ ฉบับนี้ต่อมา ก็ได้มีการขอแก้ไขอีก กล่าวคือ* กำหนดหลักเกณฑ์การถือสัญชาติไทยของผู้มีบิดาเป็นคนต่างด้าวหรือบุคคลผู้ได้สัญชาติไทย โดยการแปลงสัญชาติของบิดามารดา ให้เหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการถือสัญชาติไทยของบุคคลสัญชาติไทยและได้สัญชาติอื่นตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา หรือบุคคลที่ได้สัญชาติไทยจากการแปลงสัญชาติของบิดามารดา โดยให้บุคคลดังกล่าวต้องแจ้งความจำนงสละสัญชาติไทย ในกรณีที่ประสงค์จะถือสัญชาติอื่นต่อไป จึงให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และใช้ความต่อไปนี้ "มาตรา 14 ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติของบิดาด้วยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา 12 วรรคสอง ถ้ายังประสงค์จะถือสัญชาติอื่นอยู่ต่อไป ให้แสดงความจำนงสละสัญชาติไทยตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์"

*บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่)
พ.ศ. (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)

นอกจากนี้ ความในมาตรา 14 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยร่างพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ) นี้ มิได้ใช้บังคับบุคคลที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวจะสละสัญชาติไทย ให้ดำเนินการตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

ทั้งนี้ เหตุผลของการแก้ไขมาตรา 14 วรรคหนึ่งนี้ มาจาก "หลักการของพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้กำหนดว่า ผู้มีสัญชาติสองสัญชาติ ถ้าถึงเวลาภายใน 1 ปี เมื่ออายุครบบรรลุนิติภาวะแล้ว ถ้าไม่สงวนสัญชาติไทยไว้ก็จะทำให้ขาดสัญชาติไทย โดยไม่มีบทเฉพาะกาลรองรับไว้ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อถึงบุคคลในอดีต ซึ่งเคยมีสัญชาติไทยแล้วไม่ได้มาขอสงวนสัญชาติไทยไว้ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาว่าสูญหายไปทั่วประเทศได้ เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นต้องปรับปรุงเป็นตรงกันข้ามว่า ในกรณีที่คนมีสองสัญชาตินั้น ถ้าประสงค์จะขอสงวนสัญชาติไว้ต้องมาแจ้ง ถ้าไม่มาแจ้ง ก็ทำให้มีสัญชาติไทยได้ตลอดไป"

อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้สงสัยว่า "ถ้าผู้ซึ่งมีสองสัญชาติและไม่ได้มาแสดงความจำนงสละสัญชาติไทย ภายใน 1 ปี นับแต่ที่มีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์นั้นจะเกิดผลอะไรขึ้นมา ซึ่งต่างจากพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 กำหนดว่าถ้าไม่ได้มาแจ้งความภายในระยะเวลา 1 ปี ให้ถือว่าสละสัญชาติไทย แต่ร่างพระราชบัญญัติฉบับที่คณะรัฐมนตรีผู้เสนอนี้จะต้องมาแจ้งความจำนง ถึงจะมีกระบวนการพิจารณา แต่ถ้าไม่มาแจ้งความจำนงที่จะสละสัญชาติไทยก็ไม่มีปรากฏว่าผลจะเกิดขึ้นอย่างไร" ซึ่งก็ได้รับคำตอบว่า "ถ้ายังประสงค์จะถือสัญชาติอื่นอยู่ต่อไป ถ้าไม่มาแจ้งความจำนงอะไรก็แปลว่าไม่ประสงค์จะถือสัญชาติอื่นต่อไป ซึ่งจะมีผลในทางการเมืองระหว่างประเทศ ที่ประเทศใดจะมาอ้างว่า คนของตัวยังมีสัญชาติของรัฐ เพื่อที่จะเข้ามาคุ้มครองดูแลไม่ได้"***

* คำกล่าวของนายมิชย์ ฤชุพันธ์ ในระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรีผู้เสนอ) ในวันที่ 24 มกราคม 2535.

** คำกล่าวของนายวินัย โธสุวรรณจินดา เรื่องเดียวกัน.

*** คำกล่าวของนายมิชย์ ฤชุพันธ์ เรื่องเดียวกัน.

นอกจากนี้ได้แก้ไขข้อความในมาตรา 15 วรรคหนึ่ง มาตรา 18 และมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 เป็น

"มาตรา 15 นอกจากกรณีตามมาตรา 14 ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่น หรือ ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทยให้ยื่นคำขอต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง"

"มาตรา 18 เมื่อมีเหตุการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของ รัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยของผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง"

"มาตรา 21 ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติ ของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา ถ้าได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตาม กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้วให้เสียสัญชาติไทย"

(ง) เมื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ตามข้อ (ก), (ข) และ (ค) แล้ว บุคคลบางจำพวกที่เคยถูกถอนสัญชาติหรือไม่ได้สัญชาติไทย อาจกลับมาได้สัญชาติไทย ก็ให้มีผลใช้บังคับกับบุคคลดังกล่าว โดยกำหนดว่า "บทบัญญัติมาตรา 7 (1) แห่งพระราช บัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิด ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย"

ในขณะเดียวกัน บุคคลบางจำพวกที่เคยได้สัญชาติไทย ก็อาจถูกถอนสัญชาติไทย เว้นแต่กรณีที่บุคคลนั้นรัฐมนตรีมีคำสั่งอันส่งผลให้ได้รับสัญชาติไทย และบุคคลที่ถูกถอนหรือ ไม่ได้สัญชาติไทยตามกรณีนี้สามารถร้องขอมีสัญชาติไทยจากรัฐมนตรีได้ด้วย โดยกำหนดว่า

"บทบัญญัติมาตรา 7 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่ม เต็มโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย เว้นแต่ ผู้ซึ่งรัฐมนตรีมีคำสั่งอันมีผลให้ได้รับสัญชาติไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ"

บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง อาจได้สัญชาติไทยได้ตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้รัฐมนตรีจะสั่งให้ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะรายได้"

อนึ่ง จะสังเกตได้ว่าร่างพระราชบัญญัติสัญชาติทั้งสองฉบับ และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เมื่อสามารถประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้วจะมีผลย้อนหลังไปในทางที่เป็นคุณคือบุคคลได้สัญชาติไทยเพิ่มขึ้น และมีผลย้อนหลังไปในทางที่เป็นโทษ คือบุคคลจะเสียสัญชาติไทย

อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ หากมีผลบังคับใช้แล้วจะมีผลย้อนหลังในทางที่จะทำให้บุคคลได้สัญชาติไทยเพิ่มขึ้น อันสอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดในปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในขณะที่ผลย้อนหลังในทางที่จะตัดสัญชาติไทยนั้นจะไม่มี แต่ก็ได้กำหนดไว้

ส่วนร่างพระราชบัญญัติสัญชาติ ของกระทรวงมหาดไทยนั้น หากมีผลบังคับใช้แล้ว จะมีผลย้อนหลังในทางที่จะตัดสัญชาติไทยของบุคคลเพิ่มขึ้น และไม่ได้กำหนดถึงผลย้อนหลังในทางที่จะทำให้บุคคลได้สัญชาติไทย คือบุคคลที่ไม่อยู่ในข่ายที่จะไม่ได้สัญชาติไทย จะได้สัญชาติไทย หรือไม่

ในขณะที่พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 นั้น หากมีผลบังคับใช้แล้ว จะมีผลย้อนหลังในทางที่เป็นคุณคือ บุคคลที่อยู่ในข่ายจะได้สัญชาติไทย ก็จะได้สัญชาติไทย และมีผลย้อนหลังในทางที่เป็นโทษ คือบุคคลที่อยู่ในข่ายจะไม่ได้สัญชาติไทยก็มีผลให้เสียสัญชาติไทย

ในกรณีนี้ มีหลักกฎหมายที่ว่า "กฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง" ซึ่งหมายความว่า "กฎหมายจะใช้บังคับแก่กรณีที่เกิดขึ้นในอนาคตนับตั้งแต่วันที่ประกาศกฎหมายเป็นต้นไปเท่านั้น และกฎหมายจะไม่บังคับแก่การกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าวันใช้บังคับ

แห่งกฎหมาย"⁴ แต่ก็มีข้อยกเว้นภายใต้เงื่อนไข ที่ว่า ได้มีการระบุลงไว้ชัดเจนในกฎหมาย นั้นเองว่าให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และการบัญญัติให้ย้อนหลังนั้นต้องไม่ขัดแย้งหรือขัดต่อ รัฐธรรมนูญด้วย อันได้แก่ มาตรา 27 "บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญาเว้นแต่จะได้กระทำการ อันกฎหมายซึ่งมีโทษอยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลง แก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ซึ่งมิได้อยู่ในเวลาที่กระทำผิดมิได้"⁵ ดังนั้นแม้ร่างพระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติสัญญาติดังกล่าวจะกำหนดไว้ในกฎหมายมีผล ย้อนหลังอันขัดกับหลักทั่วไปก็ตาม แต่ก็เข้าข้อยกเว้น คือ หากได้กำหนดให้กฎหมายมีผล ย้อนหลังโดยระบุไว้ก็ย่อมทำได้ และต้องไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งก็เป็นเรื่องความผิดและ การรับโทษทางอาญา ในกรณีนี้ร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับ และพระราชบัญญัติสัญญาติ ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าให้มีผลย้อนหลังด้วย จึงทำให้มีผลใช้บังคับย้อนหลัง

5.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำร่างพระราชบัญญัติสัญญาติทั้ง 2 ฉบับ และพระราช บัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาปรับใช้

จากส่วนที่กล่าวทำให้ทราบว่า สาระของร่างพระราชบัญญัติสัญญาติทั้ง 2 ฉบับและ พระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 นั้นมีเนื้อหาที่เหมือนกัน และแตกต่างกัน ในส่วนนี้จึงจะขอนำสาระของร่างพระราชบัญญัติสัญญาติทั้ง 2 ฉบับ และพระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เมื่อมาปรับใช้แล้วคาดว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาได้บ้าง โดยขอแบ่งเป็น

5.3.1 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำร่างพระราชบัญญัติสัญญาติของคณะกรรมการ ส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ มาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหา

⁴ หุค แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป พิมพ์ครั้งที่ 10 (พระนคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2527, หน้า 71

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 72.

เมื่อพิจารณาจากสาระของร่างพระราชบัญญัติสัญชาติฉบับนี้ ทว่าห้อจ
คาดได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะสามารถแก้ไขปัญหา ดังนี้

- (ก) ปัญหาการปฏิเสธสายโลหิตมารดา
- (ข) ปัญหาการหลีกเลี่ยงกฎหมายในบางส่วน
- (ค) ปัญหาความลักลั่นและความไม่เป็นธรรมในการปรับใช้กฎหมาย

บางส่วน

- (ก) ปัญหาการปฏิเสธสายโลหิต

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในการปรับใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.
2508 และประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 อันมีสาเหตุมาจากการให้ความสำคัญแก่ชาย
มากกว่าหญิง ร่างพระราชบัญญัติสัญชาติดังกล่าว จึงได้บัญญัติแก้ไขเพื่อให้บุคคลสามารถ
ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักสืบสายโลหิตจากมารดาเท่าเทียมกับบิดา โดยการบัญญัติ
ให้ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นคนไทย ได้สัญชาติไทย โดยการเกิด ไม่ว่าจะเกิดในหรือ
นอกราชอาณาจักรไทย ซึ่งส่งผลให้บุคคลเหล่านี้ได้สัญชาติไทย โดยการเกิดตามหลักสืบสาย
โลหิตจากมารดา

ลำดับที่	สัญชาติของบิดา	สถานะการสมรส	สัญชาติของ มารดา	สถานที่เกิดของบุตร	
				ในราชอาณาจักร	นอกราชอาณาจักร
1	บิดาต่างด้าว มีสัญชาติอื่น	จดทะเบียนสมรส	มารดาไทย		✓
2	บิดาต่างด้าว	จดทะเบียนสมรส	มารดาไทย	✓	
3	บิดาต่างด้าว	ไม่จดทะเบียนสมรส	มารดาไทย	✓	

กรณี 2 และ 3 เดิมได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดนเพียงหลักเดียวเท่านั้น เมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ เป็นผลให้ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ทั้งจากหลักดินแดนและหลักสืบสายโลหิตจากมารดาไทย

นอกจากนี้ ในส่วนของการยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 โดยนำเอาสาระแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ข้อ 1 มาบัญญัติเป็นมาตรา 7 ทวิ โดยมีข้อความบางตอนที่เหมือนกันและเพิ่มเติมในบางส่วน ดังนี้ "ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว..." การแก้ไขเพิ่มเติมข้อความดังกล่าวจะสามารถแก้ไขปัญหาการตัดสัญชาติไทยของบุตรของคนไทยเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องยกเลิกการตัดสัญชาติไทยของบุตรของคนต่างด้าวที่มีลักษณะตามเงื่อนไข ข้อ 1 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ไปด้วย ซึ่งการแก้ไขดังกล่าวที่กล่าวมานั้นยังส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างชายหญิงไทยในการให้สัญชาติไทยแก่บุตรโดยหลักสืบสายโลหิตมากขึ้น และผลก็คือบุคคลบางจำพวกกลับมาได้สัญชาติไทย ทั้งนี้โดยผลของการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมที่ว่า "ผู้ที่เกิดก่อนวันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและถูกถอนสัญชาติหรือไม่ได้สัญชาติไทย โดยผลแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ข้อ 1 หรือ ข้อ 2...หากไม่อยู่ในข่ายที่จะไม่ได้สัญชาติไทย ตามมาตรา 7 ทวิ ย่อมได้สัญชาติไทย" ซึ่งผลที่เกิดจากการปรับปรุงแก้ไขดังกล่าว ทำให้บุคคลบางจำพวกเหล่านี้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยกลับได้สัญชาติไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญชาติของบิดา	สถานะการสมรส	สัญชาติของมารดา	สถานที่เกิดของบุตร	
			ก่อนประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 บังคับใช้	นอกราชอาณาจักรของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 บังคับใช้
บิดาต่างด้าว เข้าข่ายประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337	จดทะเบียนสมรส	มารดาไทย	✓	
บิดาต่างด้าว เข้าข่ายประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337	จดทะเบียนสมรส	มารดาไทย		✓
บิดาต่างด้าว เข้าข่ายประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337	ไม่จดทะเบียนสมรส	มารดาไทย	✓	
บิดาต่างด้าว เข้าข่ายประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337	ไม่จดทะเบียนสมรส	มารดาไทย		✓

ในกรณีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว ทำให้บุคคลได้สัญชาติไทย โดยการเกิดจากหลักสืบสายโลหิตของมารดาเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดกรณีบุคคลมีสองสัญชาติได้ร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ กำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ก็โดยแสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มียุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

จะเห็นได้ว่าการแก้ไขกรณีบุคคลสองสัญชาติของร่างพระราชบัญญัตินี้ มีลักษณะเป็นการทำให้บุคคลสองสัญชาตินั้นแสดงเจตนาที่จะสละสัญชาติไทยเอง ซึ่งถ้าหากไม่แสดงความประสงค์ที่จะสละสัญชาติไทย บุคคลนั้นก็ยังคงมีสองสัญชาติอยู่ จึงเป็นการแก้ไขกรณีบุคคลสองสัญชาติที่ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพนัก

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะได้แก้ไขปรับปรุงมาตรา 14 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 อันเป็นบทบัญญัติของการสละสัญชาติ ให้สอดคล้องกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยสัญชาติดังกล่าว แต่ในมาตรา 15 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงการขอสละสัญชาติเช่นกัน ก็มีได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าว

นอกจากนี้ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ซึ่งแก้ไขมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 และนำเอาสาระในข้อ 1 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 มาปรับปรุงแก้ไขบางส่วนและนำมาเป็นมาตรา 7 ทวิ ก็มีได้แก้ไขมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งเป็นบทบัญญัติในส่วนของกรถอนสัญชาติไทยให้สอดคล้องกับเนื้อความที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้ว ซึ่งถ้าหากแก้ไขปรับปรุงให้เนื้อความสอดคล้องกันแล้ว บุตรที่เกิดจากมารดาไทยและกลับมาได้สัญชาติไทยดังกล่าวก็จะไม่ถูกถอนสัญชาติไทยตามมาตรา 18 นี้ แต่เกิดปัญหาว่าจะถูกถอนสัญชาติไทยตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ได้หรือไม่ เพราะมาตรา 17 "ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว อาจถูกถอนสัญชาติไทยได้ เมื่อปรากฏว่า..."

แต่ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เมื่อได้แก้ไข บุตรนั้นจะมีสัญชาติไทยโดยการเกิดเพราะ เกิดในราชอาณาจักรไทย และ เพราะเกิดโดยมีมารดาเป็นคนสัญชาติไทย ซึ่งทำให้เกิด ปัญหาว่าจะถูกถอนสัญชาติไทย หากปรากฏข้อเท็จจริงตามเงื่อนไขที่กำหนดให้มาตรา 17 หรือไม่ และหากบุตรดังกล่าวได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้ว จะถือว่าเสียสัญชาติไทยตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติ สัญชาติ พ.ศ. 2508 หรือไม่ เพราะมาตรา 21 นั้นระบุว่า "ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะ เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว ถ้าได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้ว ให้เสียสัญชาติไทย" แต่ร่างพระราชบัญญัติ ฉบับนี้เมื่อได้แก้ไขปรับปรุงแล้ว บุตรนั้นจะมีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดนและ หลักสืบสายโลหิตโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว จึงอาจทำให้เกิดปัญหาว่าจะเข้าในเงื่อนไขของ มาตรา 21 หรือไม่ ดังนั้นจึงควรจะบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในมาตรา 17, มาตรา 18 และมาตรา 21 ให้สอดคล้องกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยสัญชาติดังกล่าวด้วย

(ข) ปัญหาการหลีกเลี่ยงกฎหมายในบางส่วน

เนื่องจากความมุ่งหวังในการประกาศใช้ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 เป็นเรื่องกีดกันไม่ให้สัญชาติไทยแก่บุตรหลานของคนต่างด้าวที่ไม่ได้มีความจงรักภักดี ต่อประเทศไทย เพื่อป้องกันและรักษาความมั่นคงของชาติ มีอาจเป็นไปดังประสงค์ เพราะมี ช่องทางที่สามารถหลีกเลี่ยงให้ได้สัญชาติไทยโดยไม่ยาก แต่เมื่อร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ ปรับปรุงแก้ไขดังที่ได้กล่าวไว้ในข้อ ก. แล้ว ก็สามารถแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงกฎหมายได้ใน บางส่วนด้วยคือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ในกรณีที่คนต่างด้าวที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 เป็นฝ่ายชายก็สามารถจดทะเบียนสมรสกับหญิงซึ่งเป็นคนไทยได้ทันที ไม่ต้องคอย จนบุตรคลอดแล้วจึงจดทะเบียนสมรส หรือหากจดทะเบียนสมรสอยู่แล้ว ก็ไม่ต้องจดทะเบียน หย่า เพื่อให้บุตรคลอดก่อนจึงจดทะเบียนสมรสใหม่ บุตรที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก็จะได้ สัญชาติไทย ตามหลักดินแดนและหลักสืบสายโลหิตจากมารดา ซึ่งเมื่อบุตรนั้นได้สัญชาติไทยก็

อาจเกิดกรณีเป็นบุคคลสองสัญชาติได้ ก็ให้ดำเนินการตามข้อ (ก) ในกรณีบุคคลสามารถได้สัญชาติไทย จึงไม่เกิดการเล็งงกฎหมายขึ้น

(ค) บัญหาความลักลั่นและความไม่เป็นธรรมในการปรับใช้กฎหมาย
บางส่วน

นอกจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว การแก้ไขตามความในข้อ (ก) และ (ข) ยังสามารถแก้ไขปัญหาค่าไม่เป็นธรรมและความลักลั่นในการปรับใช้กฎหมายในบางส่วนด้วย ดังนี้

1. กรณีที่ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว เข้าข่ายประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 จดทะเบียนสมรสกับมารดาไทย ก่อนประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 บังคับใช้ จะได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดน (มาตรา 7 อนุมาตรา 3) แต่เมื่อประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 บังคับใช้แล้ว จะถูกถอนสัญชาติไทย หรือกรณีเกิดภายหลังประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 จะไม่ได้สัญชาติไทย

ในขณะที่บุตรที่มีบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นคนไทยแล้ว ไม่ว่าจะมารดาจะมีลักษณะใดก็จะได้สัญชาติไทย ซึ่งลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่หญิงไทย

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ สามารถที่จะแก้ไขให้บุตรที่เกิดจากมารดาซึ่งมีสัญชาติไทย ย่อมได้สัญชาติไทยในทุกกรณี ไม่ว่าจะมามีบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม หรือบิดาเป็นคนต่างด้าวมีลักษณะใดก็ตาม

2. กรณีที่ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวทั้งคู่ แต่ไม่มีลักษณะที่เข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ย่อมได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดน

ในขณะที่บุตรของบิดาหรือมารดา ซึ่งมีสัญชาติไทย อาจถูกถอนสัญชาติหรือไม่ได้สัญชาติไทยก็ได้ ถ้าชายผู้เป็นบิดาไม่จดทะเบียนสมรสกับหญิงต่างด้าวผู้เป็นมารดาที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 หรือ

กรณีหญิงไทยผู้เป็นมารดาได้จดทะเบียนสมรสกับชายต่างด้าวผู้เป็นบิดาซึ่งมีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้สามารถแก้ไขกรณีหญิงไทยผู้เป็นมารดาได้จดทะเบียนสมรสกับชายต่างด้าวผู้เป็นบิดา ไม่ว่าชายต่างด้าวนั้นจะมีลักษณะใด บุตรที่เกิดจากหญิงผู้เป็นมารดาซึ่งมีสัญชาติไทยย่อมได้สัญชาติไทย

ในส่วนกรณีชายผู้เป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทย หากไม่จดทะเบียนสมรสกับหญิงต่างด้าวผู้เป็นมารดา ซึ่งมีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 เกิดบุตร บุตรนั้นก็ไม่ได้สัญชาติไทย โดยมีหลักสากลอันเป็นที่ยอมรับว่า เด็กเกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชายไม่ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิง ดังนั้นในกรณีนี้เด็กจึงเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิง บุตรจึงได้สัญชาติตามมารดา

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทำให้บุคคลได้สัญชาติไทยเพิ่มมากขึ้นดังกล่าว อันทำให้มีความสอดคล้องกับแนวความคิดในเรื่องบุคคลทุกคนควรมีสัญชาติมากขึ้นกว่าเดิม แม้ว่าการแก้ไขดังกล่าวมีผลให้บุคคลได้สัญชาติไทยมากขึ้น อาจทำให้เกิดความคิดที่ว่าบุคคลที่มีใจจงรักภักดีต่อประเทศไทย จะได้สัญชาติไทย ซึ่งเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐได้ ซึ่งหากบุคคลดังกล่าวมีลักษณะหรือพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความไม่จงรักภักดีต่อประเทศไทยแล้ว บทบัญญัติของกฎหมายในการที่จะถอนสัญชาติบุคคล

เหล่านี้ ก็ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 17⁶ หรือมาตรา 18⁷ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.
2508 แล้ว

⁶พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 17 "ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิด
ในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว อาจถูกถอนสัญชาติได้ เมื่อปรากฏว่า

(1) อยู่นานต่างประเทศที่บิดามีหรือเคยมีสัญชาติเป็นเวลาดำเนินกันเกินห้าปี
นับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะ

(2) มีหลักฐานแสดงว่าใช้สัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น หรือพักแรมอยู่ในสัญชาติ
ของบิดาหรือสัญชาติอื่น

(3) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อ
ประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(4) กระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
ของประชาชน การถอนสัญชาติไทย ตาม (1) หรือ (2) ให้รัฐมนตรีเป็นผู้สั่ง ส่วนการถอน
สัญชาติไทยตาม (3) หรือ (4) เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลเป็นผู้สั่ง"

⁷มาตรา 18 "เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควร เพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์
ของรัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทย เพราะเกิดในราชอาณาจักรไทย
โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าวหรือโดยมีมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย
เมื่อปรากฏว่า

(1) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย
เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(2) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียง
ชั่วคราว

(3) บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยไม่ได้
รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง"

นอกจากนี้แล้ว การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสัญชาติในส่วนนี้อาจส่งผลให้เกิดปัญหาบุคคลสองสัญชาติได้มากขึ้น แต่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ได้อธิบายแนวทางแก้ไขดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น

อนึ่ง ในการแก้ไขปัญหาค่าบุคคลสองสัญชาติ มีผู้เสนอแนะทางแก้ไข "โดยทบทวนสัญญาระหว่างประเทศสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย โดยให้มีการบังคับให้สละสัญชาติหนึ่งภายในเวลาหนึ่งปี หลังจากการบรรลุนิติภาวะแล้ว เพื่อให้การสละสัญชาติมีผลสมบูรณ์ จึงควรกระทำตามแบบพิธีของกฎหมายของประเทศที่บุคคลผู้นั้นจะสละสัญชาติ และผู้ที่สละสัญชาติควรจะเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมายของประเทศที่ตนจะสละสัญชาติ ในกรณีที่กฎหมายของประเทศมีบทบัญญัติเรื่องอายุการบรรลุนิติภาวะที่แตกต่างกัน ควรให้ถืออายุข้างมากเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ เพราะจะเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ คือ ทั้งประเทศที่บุคคลจะเลือกถือสัญชาติ และที่จะสละสัญชาติ การที่จะถือกฎหมายของประเทศหนึ่งประเทศเดียวเป็นเกณฑ์ในการเสี่ยง เพราะในกรณีผู้มีอายุน้อยประสงค์จะเลือกหรือสละสัญชาติหนึ่งในสองสัญชาติที่ตนมีอยู่ ถ้าจะถือตามกฎหมายของประเทศที่เลือกสัญชาติ การเลือกก็จะสมบูรณ์ แต่การสละสัญชาติอาจไม่สมบูรณ์ บุคคลผู้นั้นก็ยังคงมีสองสัญชาติอยู่ตามเดิม แต่ในกรณีกลับกัน ถ้าจะถือตามกฎหมายของประเทศที่จะสละสัญชาติ การสละสัญชาติจะสมบูรณ์ แต่การเลือกอาจไม่สมบูรณ์ บุคคลผู้นั้นก็จะกลายเป็นบุคคลไร้สัญชาติไป ฉะนั้นทางแก้ไขให้เลือกได้สองทาง คือ (1) ปฏิบัติตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ หรือ (2) ถืออายุที่สูงกว่าหรือสูงสุดเป็นเกณฑ์"^๘

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๘สมปอง สุจริตกุล, "กฎหมายระหว่างประเทศ : ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับปัญหาบุคคลสองสัญชาติ," วารสารบทบัญญัติ, 20 (เม.ย. 2505), หน้า 354.

5.3.2 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของกระทรวงมหาดไทยมาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหา

ในส่วนสาระของร่างพระราชบัญญัติสัญชาติฉบับนี้มีส่วนที่แก้ไขปัญหาที่แตกต่างและเหมือนกันกับร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติดังนี้

- ในบางส่วน
- ฝ่ายตุลาการ
- (ก) ปัญหาการปฏิเสธสายโลหิตมารดา
 - (ข) ปัญหาการหลีกเลี่ยงกฎหมายในบางส่วน
 - (ค) ปัญหาความลักลั่นและความไม่เป็นธรรมในการปรับใช้กฎหมาย
 - (ง) ปัญหาความขัดแย้งในการตีความคำว่า "บิดา" ของฝ่ายบริหารกับ
 - (ก) ปัญหาการปฏิเสธสายโลหิตมารดา

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาค่าการปฏิเสธสายโลหิตมารดานั้นร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ให้ความสำคัญของหญิงไทยในการที่จะถ่ายทอดสัญชาติไทยให้แก่บุตรเท่าเทียมกับชาย เช่นกัน เหมือนกับร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ

กรณีเมื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสัญชาติดังกล่าวแล้ว ทำให้เกิดบุคคลสองสัญชาติได้ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็กำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทย ซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาให้แสดงความประสงค์ เข้าถือสัญชาติได้แต่เพียงสัญชาติเดียว โดยให้แจ้งความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มิอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า การแก้ไขกรณีบุคคลสองสัญชาติ ของร่างพระราชบัญญัตินี้มีลักษณะที่บังคับให้บุคคลถือสัญชาติเพียงสัญชาติเดียว แต่การบังคับก็ไม่มีลักษณะเด็ดขาด เพียงแต่กำหนดว่าให้บุคคลดังกล่าวแสดงความประสงค์ที่จะเข้าถือสัญชาติแต่เพียงสัญชาติเดียว ซึ่งหากบุคคลไม่ได้แสดงความประสงค์ที่จะเข้าถือสัญชาติใดแล้ว บุคคลนั้นก็ยังคงมีสองสัญชาติ

นอกจากนี้ ร่างพระราชบัญญัตินี้ก็ไม่ได้แก้ไขเพิ่มเติมข้อความในมาตรา 15, มาตรา 17, มาตรา 18 และมาตรา 21 ให้สอดคล้องกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยสัญชาติดังกล่าว เช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้กำหนดกรณีที่บุคคลผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่ได้สัญชาติไทยโดยผลแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ข้อ 1 หรือ ข้อ 2 หากบุคคลนั้นไม่อยู่ในข่ายที่จะไม่ได้สัญชาติไทย ผลจะเป็นอย่างไรเหมือนกับร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ซึ่งอาจเป็นปัญหาขึ้นได้

(ข) ปัญหาการหลีกเลี่ยงกฎหมายในบางส่วน

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงกฎหมายนั้น ร่างพระราชบัญญัตินี้สามารถแก้ไขได้ เช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ แต่ร่างพระราชบัญญัตินี้สามารถแก้ไขเพิ่มเติมในกรณีต่าง ๆ เป็นชาย เป็นผู้มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 อย่างเพ่งจดทะเบียนสมรสกับหญิงต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว รोजนบุตรเกิดก่อนจึงจดทะเบียนสมรส บุตรที่เกิดก็จะได้สัญชาติ เนื่องจากมีมารดาเป็นคนต่างด้าวที่ไม่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 แม้จะมีบิดาไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แก้ไขเพิ่มเติมข้อความข้อ 1 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 โดยนำมาเป็นมาตรา 7 ทวิ เป็น "ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายย่อมไม่ได้สัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือตามความเป็นจริง หรือมารดาเป็น..." ซึ่งข้อความนี้ เป็นผลาหตุตราในกรณีข้างต้นไม่ได้สัญชาติไทย เนื่องจากบิดาตามความเป็นจริงเป็นผู้มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ดังนั้นเมื่อบุตรอยู่ในข่ายที่จะไม่ได้สัญชาติไทย ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมในข้อความดังกล่าว เนื่องจากหากไม่มีการแก้ไขข้อความดังกล่าว จะทำให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมขึ้น กล่าวคือ หากบุคคลที่มีสภาพเหมือนบุคคลข้างต้น แต่จดทะเบียนสมรสกัน ผลบุตรก็จะได้สัญชาติไทย ซึ่งต่างจากกรณีข้างต้น ดังนั้นหากไม่แก้ไขข้อความดังกล่าวจะเกิดปัญหาการหลีกเลี่ยงกฎหมายมากขึ้น แต่ทั้งนี้ที่ผู้เขียนเห็นด้วยในกรณีนี้ต้องมีเงื่อนไขว่า ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขขั้นตอน การขอมีหรือขอคืนสัญชาติไทยให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น มิฉะนั้นอาจเกิดการไร้สัญชาติขึ้น ซึ่งทำให้เสียประโยชน์ต่าง ๆ และไม่เป็นที่ปรารถนาของราษฎรใด ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

(ค) ปัญหาความลักลั่นและความไม่เป็นธรรมในการปรับใช้กฎหมาย

ในส่วนของการแก้ไขปัญหานี้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้สามารถแก้ไขปัญหาเช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ และสามารถแก้ไขปัญหาได้เพิ่มขึ้นอีก คือ

กรณีบุตรซึ่งขณะที่เกิด เกิดในราชอาณาจักรไทย จากบิดาเป็นคนต่างด้าวหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย ที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 บุตรจะไม่ได้สัญชาติไทย

ต่อมาบุตรคนดังกล่าวซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยจดทะเบียนสมรสกับหญิงต่างด้าวที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ให้กำเนิดบุตรบุตรคนนี้จะได้รับสัญชาติไทยตามหลักดินแดน และในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดาไม่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ แก้ไขปัญหาความสับสนในการปรับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันการได้สัญชาติไทยของบุตรและหลานของคนต่างด้าวที่เป็นผู้อพยพผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้เข้าเมืองเพียงชั่วคราวและผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย เป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายที่เกิดในประเทศไทย โดยการกำหนดข้อความเพิ่มเติมคือ "...ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือตามความเป็นจริงหรือมารดาเป็น

- (1) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย
- (2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่หรือเกิดแล้วอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราวหรือ
- (3) ผู้ที่เข้ามาอยู่หรือเกิดแล้วอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง"

จากการเพิ่มเติมข้อความนี้ ทำให้ผลดังกล่าวข้างต้นเปลี่ยนแปลงไปคือ บุตรที่เกิดในราชอาณาจักรไทย จากบิดาเป็นคนต่างด้าวหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว ในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ข้อ (2), (3) จะไม่ได้สัญชาติไทยและบุตรของบุตรผู้ไม่ได้สัญชาติไทยดังกล่าวก็จะไม่ได้สัญชาติไทยด้วย เพราะร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้กับผู้เกิดก่อนร่างฯ นี้จะใช้ ซึ่งเมื่อบุคคลไม่อยู่ในข่ายที่จะได้รับสัญชาติไทยจึงเสียสัญชาติไทย

อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตว่า หากบุตรซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวอันมีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ข้อ 1 (1)

บุตรนั้นเกิดในราชอาณาจักรไทย ก็จะไม่ได้สัญชาติไทย และบุตรของบุตรผู้ไม่ได้สัญชาติไทยดังกล่าวเกิดในราชอาณาจักรไทยจะได้สัญชาติหรือไม่ เนื่องจากบุตรผู้ไม่ได้สัญชาติไทยในกรณีที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ขณะที่บิดาเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย บุตรดังกล่าวเป็นผู้ที่เกิดแล้วอยู่ในราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย เป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายเช่นเดียวกับบิดาหรือไม่ หรือจะจัดเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือจะจัดเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว ซึ่งหากจัดอยู่ใน 3 ประเภทดังกล่าว บุตรของบุตรก็จะไม่ได้สัญชาติไทย แต่ถ้าไม่ถือว่าเป็นเข้าอยู่ใน 3 ประเภท บุตรของบุตรก็จะได้สัญชาติไทย

(ง) ปัญหาความขัดแย้งในการตีความคำว่า "บิดา" ของฝ่ายบริหาร กับฝ่ายตุลาการ

เนื่องจาก ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ได้กำหนดในข้อ 1 ว่า "ให้ถอนสัญชาติไทยของบรรดาบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาเป็นคนต่างด้าว..." ซึ่งทำให้เกิดปัญหาขึ้นว่า คำว่า "บิดา" นั้นหมายถึงบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาตามความเป็นจริงหรือบิดาไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันจะส่งผลที่แตกต่างกันดังนี้

ก. ในกรณีที่ตีความคำว่า "บิดา" หมายถึงบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ผลที่เกิดขึ้น คือบุคคลเหล่านี้อาจถูกถอนสัญชาติหรือไม่ได้สัญชาติไทย

สัญชาติของบิดา	สถานะของการสมรส	สัญชาติของมารดา
บิดาต่างด้าวตาม พว.337	จดทะเบียนสมรส	มารดาต่างด้าวมีใบต่างด้าว

ข. ในกรณีที่ตีความคำว่า "บิดา" หมายถึงบิดาตามความเป็นจริงหรือบิดาไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผลที่เกิดขึ้นเพิ่มจากกรณีที่ 1 คือ บุคคลเหล่านี้ถูกถอนสัญชาติหรือไม่ได้สัญชาติไทย

สัญชาติของบิดา	สถานะของการสมรส	สัญชาติของมารดา
บิดาต่างด้าวตาม ปว.337	ไม่จดทะเบียนสมรส	มารดาต่างด้าวมีใบต่างด้าว

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการตีความคิดว่า "บิดา" ของฝ่ายบริหารกับฝ่ายตุลาการ โดยการกำหนดว่า "ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิด บิดาตามกฎหมาย หรือตามความเป็นจริง หรือมารดาเป็น..." ซึ่งการบัญญัติเช่นนี้ทำให้บุคคลตามกรณีข้างต้นทั้งสองกรณีไม่ได้รับสัญชาติไทย

5.3.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหา

- (ก) ปัญหาการปฏิเสธสายโลหิตมารดา
- (ข) ปัญหาการหลีกเลี่ยงกฎหมายในบางส่วน
- (ค) ปัญหาความลักลั่นและความไม่เป็นธรรมในการปรับใช้กฎหมาย

ในบางส่วน

- (ง) ปัญหาความขัดแย้งในการตีความคำว่า "บิดา" ของฝ่ายบริหารกับฝ่ายตุลาการ

(ก) บัญญัติการปฏิเสศสายโลหิตมารดา

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แก้ไขบัญญัติการปฏิเสศสายโลหิตมารดา เช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติสัญชาติทั้งสองฉบับที่กล่าวมา

ในส่วนของกรายกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 โดยนำเอาสาระแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ข้อ 1 มาบัญญัติเป็นมาตรา 7 ทวิ โดยมีข้อความบางตอนที่เหมือนกันดังนี้ "ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว..." การแก้ไขเพิ่มเติมข้อความดังกล่าวจะสามารถแก้ไขบัญญัติการขาดจากสัญชาติไทยของบุตรของคนไทยเองได้ โดยไม่ต้องยกเลิกการขาดจากสัญชาติไทยของบุตรของคนต่างด้าวที่มีลักษณะตามเงื่อนไข ข้อ 1 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ไปด้วย ซึ่งการแก้ไขดังกล่าวส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างชายหญิงไทย ในการให้สัญชาติไทยแก่บุตรโดยหลักสืบสายโลหิตมากขึ้น และผลก็คือ บุคคลบางจำพวกกลับมาได้สัญชาติไทย ทั้งนี้โดยผลของการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมที่ว่า "บทบัญญัติมาตรา 7 (1) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย" บุคคลที่กลับได้สัญชาติไทย ก็คือ บุคคลประเภทเดียวกับที่กล่าวใน 4.2.1 (ก)

ส่วนกรณีที่เมื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสัญชาตินี้แล้ว ทำให้เกิดบุคคลสองสัญชาติได้ พระราชบัญญัติสัญชาติฉบับนี้ก็กำหนดให้ "ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา ให้แสดงความประสงค์เข้าถือสัญชาติได้แต่เพียงสัญชาติเดียว โดยให้แจ้งความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มิอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ ถ้าไม่มีการแจ้งความจำนงภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสัญชาติไทย..."

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า การแก้ไขกรณีบุคคลสองสัญชาติในกรณีนี้มีลักษณะที่บังคับเด็ดขาด หากประสงค์จะได้สัญชาติใดก็ให้แสดงความจำนงแต่เพียงสัญชาติ

เดียว โดยกำหนดระยะเวลาภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มียุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ หากไม่แจ้งความประสงค์ใด ๆ ภายในระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ก็ถือว่าสละสัญชาติไทย การแก้ไขบุคคลสองสัญชาติในกรณีนี้จึงได้ผลและมีประสิทธิภาพกว่าร่างพระราชบัญญัติสองฉบับที่กล่าวมาในตอนต้น แต่ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขมาตรา 14 วรรคหนึ่งนี้ ดังได้กล่าวมาในส่วนของสาระแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้

ในส่วนของมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ก็ได้มีการแก้ไขข้อความให้สอดคล้องกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยสัญชาติดังกล่าว โดยกำหนดแก้ไขในมาตรา 15 วรรคแรกว่า "นอกจากกรณีตามมาตรา 14 ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่น หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทยให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง"

พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ได้อีกแก้ไขมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 โดยกำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยของบุคคลผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิวรรคสอง ซึ่งก็คือบุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทยหรือถูกถอนสัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิวรรคหนึ่ง แต่รัฐมนตรีเห็นควรว่าสมควรได้สัญชาติไทย หากว่าบุคคลประเภทนี้มีพฤติการณ์สมควรที่จะถูกถอนสัญชาติไทยเพื่อประโยชน์หรือความมั่นคงของรัฐแล้ว รัฐมนตรีก็สามารถถอนสัญชาติไทยได้ ดังนั้น บุตรที่เกิดโดยมารดาไทย มีบิดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ซึ่งกลับมาได้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็จะไม่ถูกถอนสัญชาติไทยตามมาตรา 18 อีก และแก้ไขปรับปรุงมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 เป็น "ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าว และอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา ถ้าได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ตามกฎหมายว่าด้วย การทะเบียนคนต่างด้าวแล้ว ให้เสียสัญชาติไทย" ซึ่งเมื่อแก้ไขเช่นนี้ บุตรที่กลับมาได้สัญชาติไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว ถ้าได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้ว ถือว่าเสียสัญชาติไทย อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ มิได้แก้ไขความในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ให้สอดคล้องกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายของพระราชบัญญัติฉบับนี้

(ข) บัญญัติหลักเลียงกฎหมายในบางส่วน

พระราชบัญญัติสัญชาติฉบับนี้ก็สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ เช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติกับกระทรวงมหาดไทย

(ค) บัญญัติความลักลั่นและความไม่เป็นธรรมในการปรับใช้กฎหมาย

พระราชบัญญัติสัญชาติฉบับนี้ ก็สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ เช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติกับกระทรวงมหาดไทย และได้แก้ไขปัญหาที่ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ในตอนท้ายของข้อ 4.2.2 (ค) ให้ถือว่าผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ซึ่งไม่ได้สัญชาติไทย เนื่องจากในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วย คนเข้าเมือง ดังนั้นบุตรของผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยที่ไม่ได้สัญชาติไทยเหล่านี้ ก็ไม่ได้สัญชาติไทย หากได้สัญชาติไทยมาก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เมื่อพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับแล้ว บุคคลเหล่านั้นก็ไม่ได้สัญชาติไทย ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 11 "บทบัญญัติมาตรา 7 ทวิแห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย..."

(ง) บัญญัติความขัดแย้งในการตีความคำว่า "บิดา" ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายตุลาการ

พระราชบัญญัติฉบับนี้ ก็สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้เช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งผลที่เกิดขึ้นก็เหมือนกัน แม้ว่าจะใช้คำที่

แตกต่างกันแต่ก็ให้ความหมายที่ใกล้เคียงกัน โดยพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 7 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508" ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิด บิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็น..."

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ซึ่งได้รับอิทธิพลจากร่างพระราชบัญญัติสัญชาติอีก 2 ฉบับนั้น ก็ให้ความสำคัญกับหญิงไทยในการให้สัญชาติไทยกับบุตรที่เกิดจากตนเท่าเทียมกับบิดา ด้วยการกำหนดให้ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาซึ่งมีสัญชาติไทย ไม่ว่าเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย ย่อมได้สัญชาติไทย

การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวเป็นการแก้ไขเนื้อหาสาระในพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งมีส่วนในการสร้างปัญหาขึ้น โดยช่วยให้เกิดความรู้สึกที่เป็นธรรมแก่บุตรที่เกิดจากหญิงไทยมากยิ่งขึ้น และเป็นการสอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลที่ว่ามนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีความเท่าเทียมกัน และบุคคลควรมีสัญชาติ เพราะในกรณีจากการปรับใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 อาจทำให้เกิดบุคคลไร้สัญชาติได้ เช่น กรณีบุตรที่เกิดนอกราชอาณาจักรไทย ซึ่งไม่เข้ารัฐเจ้าของสัญชาติบิดา จากมารดาซึ่งมีสัญชาติไทย และมีบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นคนสัญชาติอื่น และสัญชาติของบิดากำหนดให้บุตรที่เกิดได้สัญชาติโดยการเกิดจากหลักดินแดนเท่านั้น ส่วนรัฐที่เด็กเกิดนั้นกำหนดให้เด็กที่เกิดในดินแดนได้สัญชาติโดยการเกิดตามหลักสืบสายโลหิตเท่านั้น เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในบทที่แล้วนั้นทำให้ทราบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่้นมาจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ซึ่งกำหนดขึ้นโดยมุ่งที่จะจำกัดการได้สัญชาติไทยโดยหลักดินแดนของญวนอพยพ ที่มีพฤติการณ์เป็นภัยต่อความมั่นคง แต่การคำนึงถึงความมั่นคงของรัฐเพียงอย่างเดียวจึงก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าว แต่มาตรา 7 ทวิของพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2535 นั้นความคงอยู่แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ข้อ 1 ยังคงอยู่ และมีการปรับปรุงแก้ไขข้อความบางส่วนอันเป็นการจำกัดหรือไม่ให้สัญชาติแก่บุคคลเพิ่มขึ้นมากกว่าร่างพระราชบัญญัติสัญชาติอีก 2 ฉบับ โดยเฉพาะร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ซึ่งเป็น

การนำเอาสาระ ข้อ 1 ของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 มาใช้ทั้งหมด ดังนั้นพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 7 ทวินั้น เมื่อนำมาใช้แล้วจะส่งผลให้เกิดความไม่สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดในกฎหมาย เกี่ยวกับเรื่องสัญชาติคือบุคคลควรมีสัญชาติ และไม่ควรถอนสัญชาติบุคคลโดยพลการ แม้ว่าจะไม่สอดคล้องกับแนวทางในกฎหมาย ที่ไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย อันจะทำให้ภาพพจน์ของประเทศต้องเสียไป แต่ในการกำหนดหลักเกณฑ์การได้สัญชาตินั้นย่อมต้องคำนึงถึงความมั่นคงของรัฐเป็นสำคัญด้วย จึงควรหาแนวทางที่จะทำให้เกิดความสอดคล้องระหว่างความคิดด้านสิทธิมนุษยชนกับความมั่นคงของรัฐที่สุด

จากหลักการที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 นั้นก็จะยังไม่ได้แก้ไขปัญหา อันได้แก่

(ก) ปัญหาการหลีกเลี่ยงกฎหมาย

จากการศึกษาจะพบว่าประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ใช้คำว่า "...ในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดานั้นเป็น..." ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้ว จะพบช่องทางการหลีกเลี่ยงกฎหมาย จากคำว่า "ในขณะที่เกิด" ดังนี้

- กรณีทั้งสามีและภริยาเป็นคนต่างด้าว ที่มีลักษณะอยู่ในเงื่อนขาตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ก็ให้จดทะเบียนสมรสให้ถูกต้อง แต่ก่อนคลอดบุตรให้สามีเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทยชั่วคราว เมื่อภริยาคลอดบุตรแล้ว จึงค่อยเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทย ขณะที่เกิดบิดาจึงไม่ใช่มูลีที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยตามลักษณะ เงื่อนขาแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 และก็มีบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย บุตรที่เกิดในราชอาณาจักรไทยจะได้สัญชาติไทย

(ข) บัญหาความลักลั่นและความไม่เป็นธรรมในการปรับใช้
กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

นอกจากพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
ไม่ได้แก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงกฎหมายแล้วในส่วน of บัญหาความลักลั่นและความไม่เป็น
ธรรมในการปรับใช้กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ก็มิได้มีการแก้ไขด้วยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ก็สืบเนื่อง
จากเหตุผลดังเช่นข้อ (ก) คือการให้ความสำคัญกับคำว่า "ในขณะที่เกิด" มากกว่าความ
ถูกต้องเป็นจริง กล่าวคือ

- กรณีบุตรที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดา มารดา
เป็นคนต่างด้าวที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 377 ก่อนที่ประกาศ
ของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 บังคับใช้ย่อมได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดน เมื่อประกาศของคณะ
ปฏิวัติฉบับที่ 337 บังคับใช้ บุตรนั้นย่อมถูกถอนสัญชาติไทย เนื่องจากในขณะที่เกิดบิดาหรือ
มารดาเป็นผู้อยู่ในลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337

ต่อมา บิดามารดาต่างด้าวเดียวกันนี้ ได้รับใบสำคัญ
ประจำตัวคนต่างด้าว อันส่งผลให้บิดามารดามีลักษณะที่ไม่อยู่ในเงื่อนไขแห่งประกาศของ
คณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ได้กำเนิดบุตรอีกคนหนึ่ง บุตรคนที่สอง จะได้สัญชาติไทย เพราะขณะ
ที่เกิดบิดามารดาไม่อยู่ในลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ส่วนบุตร
คนที่หนึ่งยังคงไม่ได้สัญชาติไทย

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ก็ไม่ได้
แก้ไขปัญหาดังกล่าวให้มีผลที่สอดคล้องกับความถูกต้อง บุตรคนหนึ่งจึงยังคงไม่ได้รับสัญชาติ
ไทย จากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย แม้ว่าพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
กำหนดว่า "บทบัญญัติมาตรา 7 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ..."
ซึ่งการกำหนดข้อความดังกล่าวนี้แม้ผลย้อนหลังให้บังคับใช้กับผู้เกิดก่อนวันที่ร่างพระราชบัญญัติ
ทั้งสองและพระราชบัญญัติฉบับนี้บังคับใช้ แต่ก็ไม่ได้ทำให้บุตรคนที่หนึ่งได้รับสัญชาติไทย ทั้งนี้

เหตุผลก็เช่นเดียวกันกับข้อ (ก) คือยังคงยึดถือสภาพการณ์ในขณะที่บุคคลนั้นเกิด ดังนั้น บุตรคนที่หนึ่งก็ยังคงเกิดในขณะที่บิดาหรือมารดาซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่มีลักษณะ เข้าเงื่อนไข แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 อยู่ จึงยังคงไม่ได้สัญชาติไทย ซึ่งในกรณีนี้เห็นว่า ควรจะได้รับการปรับปรุงกฎหมาย เพื่อให้บุคคลดังกล่าวได้รับสัญชาติไทยด้วย และเพื่อให้ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

- กรณี บุตรเกิดจากมารดาต่างด้าวที่มีลักษณะอยู่ใน
เงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับบิดาไทยหรือ
บิดาต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หากบุตรเกิดก่อนประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ 337 บังคับใช้จะได้สัญชาติไทยและจะถูกต้องสัญชาติไทย เมื่อประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ 337 บังคับใช้แล้วจะไม่ได้สัญชาติไทย

ต่อมา บิดาจจดทะเบียนสมรสกับมารดา ทำให้บุตรนั้นกลายเป็น
เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาที่ไม่มีลักษณะ เข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่
337 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1547⁹ และมาตรา 1557¹⁰ ซึ่งทำให้
บุตรกลายเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดาอันน่าจะมีผลทำให้บุตรได้สัญชาติไทย แต่เนื่อง
จากข้อ 3 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 กำหนดว่า บรรดากฎหมาย กฎ และข้อ

⁹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1547 "เด็กเกิดจากบิดามารดาที่มี
ได้สมรสกัน จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันในภายหลัง หรือบิดา
ได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร"

²ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1557 "การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย
ตามมาตรา 1547 มีผล

- (1) นับแต่วันสมรส ในกรณีที่บิดามารดาสมรสกันภายหลัง
- (2) นับแต่วันจดทะเบียน ในกรณีที่บิดาจจดทะเบียนเด็กเป็นบุตร
- (3) นับแต่วันมีคำพิพากษาถึงที่สุด ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร แต่ทั้งนี้จะ

อ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่จะได้จดทะเบียน
เด็กเป็นบุตรตามคำพิพากษา"

บังคับอื่นในส่วนที่บัญญัติอื่นในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แทน ดังนั้นบุตรเกิดในขณะที่มาตราเป็นคนต่างด้าวที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 โดยไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย จึงทำให้ถูกถอนสัญชาติหรือไม่ได้สัญชาติไทย แม้ต่อมาปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ข้อ 3 ของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ก็เป็นบทกฎหมายเฉพาะเรื่อง ซึ่งแม้จะขัดแย้งกับกฎหมายทั่วไป ก็ต้องใช้กฎหมายเฉพาะ ดังนั้นบุตรจึงยังคงถูกถอนสัญชาติหรือไม่ได้สัญชาติไทย

ในกรณีนอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว หากพิจารณาโดยให้ความสำคัญกับสภาพการณ์ขณะที่บุคคลนั้นเกิดเป็นสำคัญแล้ว กรณีนี้บุตรก็จะไม่ได้สัญชาติไทย หรือถูกถอนสัญชาติไทยเช่นกัน

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ก็ไม่ได้แก้ไขกรณีปัญหาดังกล่าวด้วยเหตุผล เช่นเดียวกับกรณีที่กำลังกล่าวมาแล้วข้างต้น

(ค) บัญหาขั้นตอนการขอมีหรือขอคืนสัญชาติไทย

ในส่วนของกรณีมีหรือขอคืนสัญชาติไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 นั้น ได้บัญญัติให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้พิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะราย โดยที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ไม่ได้กำหนดวิธีปฏิบัติไว้ แต่ขั้นตอนและหลักเกณฑ์การปฏิบัติการพิจารณา การขอมีหรือขอคืนสัญชาติไทยเป็นไปตามระเบียบวิธีปฏิบัติที่กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดขึ้น ซึ่งมีได้อยู่ในบทบัญญัติแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 และพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ดังนั้น พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ตราขึ้นเพื่อปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 และประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 เท่านั้น จึงไม่ได้กำหนดการแก้ไขปัญหารับปรุงระเบียบวิธีที่ทางกระทรวงมหาดไทยกำหนดขึ้น

ยิ่งกว่านั้นแล้ว พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ยังกำหนดให้ขั้นตอนนั้นยุ่งยากซับซ้อนขึ้นไปอีก กล่าวคือให้รัฐมนตรีพิจารณา และสั่งเฉพาะรายให้กับบุคคลได้สัญชาติได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

นอกจากนี้ "ตามมาตรา 7 (3) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 เด็กย่อมมีสัญชาติไทยโดยหลักดินแดน ถ้าเด็กถูกทิ้งไว้ที่โรงพยาบาล ปัญหาที่ว่าเด็กเกิดในราชอาณาจักรไทย หรือไม่คงไม่มีปัญหา เพราะปรากฏชัดเจนอยู่แล้วว่าเด็กเกิดในราชอาณาจักรไทย แต่ในกรณีที่เด็กถูกมาทิ้งไว้หน้าสถานสงเคราะห์หรือถูกพบในที่สาธารณะ ผู้พบเด็กย่อมไม่ทราบแน่นอนว่าเด็กเกิดนอกหรือในประเทศไทย รู้เพียงว่า เด็กถูกพบในประเทศไทย ซึ่งในทางปฏิบัติ นายทะเบียนราษฎรจะยอมจดแจ้งว่าเด็กมีสัญชาติไทยก็เมื่อมีผู้ยอมรับรองว่าเด็กเกิดในประเทศไทย ดังนั้น ถ้าไม่มีผู้โดยมาให้คำรับรองเด็กนั้นจะไม่มีสัญชาติไทย เด็กเป็นจำนวนมากในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งไม่มีสัญชาติไทย เมื่อเขาไม่มีพ่อแม่และกฎหมายไทยไม่ยอมรับว่าเขาเป็นคนไทย เขาจึงตกเป็นผู้ไร้สัญชาติ ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนของประเทศใด ๆ เลย"¹¹ ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ก็ไม่ได้กำหนดวิธีแก้ไข ในกรณีนี้เห็นว่า ควรสันนิษฐานว่าเด็กเกิดในประเทศไทย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹¹ พันธุ์ทิพย์ กาญจนะ จิตรรา สายสุนทร, "สิทธิของเด็กที่จะมีสัญชาติไทย"

ตารางสรุป ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำร่างกฎหมาย 2 ฉบับ และพระราชบัญญัติ
สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มาปรับใช้แก้ปัญหา

-ร่างพระราชบัญญัติสัญชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ

ปัญหาที่ได้แก้ไข	ปัญหาที่ไม่ได้แก้ไข
<p>1. การปฏิเสธสายโลหิตมารดา -กรณี บุตรที่เกิดจากหญิงไทย ไม่ว่าจะ จะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย ก็จะได้สัญชาติไทย</p> <p>2. การหลีกเลี่ยงกฎหมายในบางส่วน -กรณีที่บุตร เกิดจากหญิงไทยกับชาย ต่างด้าวที่มีลักษณะอยู่ในเงื่อนไขแห่ง ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 บุตร จะได้สัญชาติไทย</p> <p>3. ความลึกลับและความไม่เป็นธรรม ในการปรับใช้กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ในบางส่วน -กรณีบุตรที่เกิดในไทยจากชายผู้เป็น หรือหญิงผู้เป็นมารดาหรือบิดา เป็นคน ต่างด้าวลักษณะใดก็ตาม บุตรก็จะได้ สัญชาติไทย</p> <p>-กรณีบุตรที่เกิดจากหญิงไทย ไม่ว่าจะจด หรือไม่จดทะเบียนสมรสกับชายต่างด้าว ลักษณะใดก็ตามบุตรจะได้สัญชาติไทย</p>	<p>1. การหลีกเลี่ยงกฎหมายในบางส่วน -กรณี บุตรที่เกิดจากหญิงต่างด้าวที่มี ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวกับชาย ต่างด้าวที่มีลักษณะอยู่ในเงื่อนไข แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 โดยไม่จดทะเบียนสมรสจนกว่าบุตรจะเกิด จะเกิดเมื่อบุตรเกิดบุตรจะได้สัญชาติ ไทย</p> <p>-กรณีบุตรเกิดในไทยจากหญิงและชาย ต่างด้าวที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่ง ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 และหญิงจดทะเบียนกับชาย ให้ชาย เดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทย ก่อนบุตรเกิด เมื่อบุตรเกิดจะได้สัญชาติ ไทย</p> <p>2. ความลึกลับและความไม่เป็นธรรมใน การปรับใช้กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ใน บางส่วน -กรณีบุตรที่เกิดในไทยจากบิดามารดา เป็นคนต่างด้าวที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่ง ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ก่อนที่ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 บังคับ</p>

ปัญหาที่ได้แก้ไข

ปัญหาที่ไม่ได้แก้ไข

ไข่ม่มไม่ได้สัญชาติไทย แต่เมื่อประกาศของ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 บังคับให้ ย่อมถูก ถอนสัญชาติไทย แม้ว่าต่อมาบิดาและมารดา จะมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวด้วย บุตรก็ไม่ได้สัญชาติไทย

-กรณีบุตรที่เกิดจากบิดาไทยหรือบิดา ต่างด้าว ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับ มารดา ซึ่งมีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่ง ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย แม้ว่าต่อมาบิดา และมารดาจะได้จดทะเบียนสมรสกัน บุตรก็ไม่ได้สัญชาติไทย

-กรณีบุตรที่เกิดในไทยจากบิดาที่ชอบ ด้วยกฎหมาย เป็นคนต่างด้าวหรือมารดา ต่างด้าวที่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วย กฎหมายและบิดาหรือมารดาเป็น คน ต่างด้าวที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 บุตรคน นี้ จะไม่ได้สัญชาติไทย แต่หากบุตรคน นี้ ต่อมาให้กำเนิดบุตรในไทย บุตรของ บุตรคนนี้จะได้สัญชาติไทย

3. ความขัดแย้งในการตีความคำว่า "บิดา" ระหว่างฝ่ายบริหารกับ ฝ่ายตุลาการ

 ปัญหาที่ได้แก้ไข

 ปัญหาที่ไม่ได้แก้ไข

-กรณีบุตรที่เกิดจากบิดาต่างด้าวที่มี
ลักษณะอยู่ในเงื่อนไชแห่งประกาศ
ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ไม่ว่าจะจดทะเบียนสมรสกับมารดา
ต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคน
บุดรย่อมาได้สัญชาติไทย ตามแนว
คำพิพากษาของศาล

4. ขั้นตอนการขอมหรือขอคืนสัญชาติไทย
5. การมีสองสัญชาติ
6. ไม่ได้แก้ไขบทบัญญัติมาตราอื่น ๆ เช่น
มาตรา 15, มาตรา 17, มาตรา 18
มาตรา 21 ให้มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับ
เนื้อความที่ได้ปรับปรุงแก้ไข
7. กรณีเด็กที่ถูกนำมาทิ้งหรือถูกพบใน
ประเทศไทย ทางปฏิบัติเด็กจะไม่มี
สัญชาติไทย ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน
ไม่สามารถเข้าเรียนหนังสือได้

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

-ร่างพระราชบัญญัติชาติของกระทรวงมหาดไทย

ปัญหาที่ได้แก้ไข	ปัญหาที่ไม่ได้แก้ไข
<p>1. การปฏิเสธสายโลหิตมารดา -กรณีบุตรที่เกิดจากหญิงไทยไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย ก็จะได้สัญชาติไทย</p>	<p>1. การหลีกเลี่ยงกฎหมายในบางส่วน -กรณีบุตรที่เกิดในไทยจากหญิงและชายต่างด้าวที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 และหญิงจดทะเบียนกับชาย ให้ชายเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทยก่อนบุตรเกิด เมื่อบุตรเกิดจะได้สัญชาติไทย</p>
<p>2. การหลีกเลี่ยงกฎหมายในบางส่วน -กรณีบุตรที่เกิดจากหญิงไทยกับชายต่างด้าวที่มีลักษณะอยู่ในเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 บุตรจะได้สัญชาติไทย</p>	<p>2. ความลักลั่นและความไม่เป็นธรรมในการปรับใช้กฎหมายว่าด้วยสัญชาติในบางส่วน</p>
<p>-กรณีบุตรที่เกิดในไทยจากหญิงต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวกับชายต่างด้าวที่เข้าเงื่อนไขแห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ย่อม<u>ไม่ได้</u>สัญชาติไทย</p>	<p>-กรณีบุตรที่เกิดในไทยจากบิดามารดาเป็นคนต่างด้าวที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ก่อนที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 บังคับใช้ย่อมได้สัญชาติไทย แต่เมื่อ</p>
<p>3. ความลักลั่นและความไม่เป็นธรรมในการปรับใช้กฎหมายว่าด้วยสัญชาติในบางส่วน -กรณีบุตรที่เกิดในไทย จากชายผู้เป็นบิดาหรือหญิงผู้เป็นมารดาซึ่งมีสัญชาติไทยไม่ว่าจะมีมารดาหรือบิดาเป็นคนต่างด้าวลักษณะใดก็ตาม บุตรก็จะได้สัญชาติไทย</p>	<p>ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 บังคับใช้ ย่อมถูกถอนสัญชาติไทย แม้ต่อมาบิดาและมารดาจะมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวก็ตาม บุตรก็<u>ไม่ได้</u>สัญชาติไทย -กรณีบุตรที่เกิดในไทยจากบิดาไทยหรือบิดาต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว</p>

ปัญหาที่ได้แก้ไข	ปัญหาที่ไม่ได้แก้ไข
<p>*-กรณีบุตรที่เกิดในไทยจากบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นคนต่างด้าวหรือมารดาต่างด้าวที่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 บุตรคนนี้จะไม่ได้สัญชาติไทยและบุตรของบุตรคนนี้ก็จะได้สัญชาติไทย</p>	<p>ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาซึ่งมีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย แม้ต่อมาบิดาและมารดาจะได้จดทะเบียนสมรสกันบุตรก็ไม่ได้สัญชาติไทย</p>
<p>4. ความขัดแย้งในการตีความคำว่า "บิดา" ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายตุลาการ</p> <p>-กรณีบุตรที่เกิดจากบิดาต่างด้าวที่มีลักษณะอยู่ในเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ไม่ว่าจะจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนสมรสกับมารดาที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว บุตรย่อมไม่ได้สัญชาติไทย</p>	<p>3. ขั้นตอนการขอมีหรือขอคืนสัญชาติไทย</p> <p>4. การมีสองสัญชาติ</p> <p>5. ไม่ได้แก้ไขเพื่อความในบทบัญญัติของมาตราอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อความที่ได้ปรับปรุงแก้ไข เช่น มาตรา 15, มาตรา 17, มาตรา 18, มาตรา 21</p> <p>6. กรณีเด็กที่ถูกนำมาทิ้งหรือถูกพบในประเทศไทย ทางปฏิบัติเด็กจะไม่มีสัญชาติไทย ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน ไม่สามารถเข้าเรียนหนังสือได้</p>

* กรณีนี้อาจมีปัญหาว่าบุตรที่เกิดในไทยจากบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นคนต่างด้าวหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และบิดาหรือมารดาเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย บุตรนั้นไม่ได้สัญชาติไทย แต่บุตรของบุตรจะได้สัญชาติไทยหรือไม่

-พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

ปัญหาที่ได้แก้ไข	ปัญหาที่ไม่ได้แก้ไข
<p>1. การปฏิเสธสายโลหิตมารดา -กรณีบุตรที่เกิดจากหญิงไทยไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย ก็จะได้สัญชาติไทย</p>	<p>1. การหลีกเลี่ยงกฎหมายในบางส่วน -กรณีบุตรที่เกิดในไทยจากหญิงและชายต่างด้าวที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 และหญิงจดทะเบียนกับชาย ให้ชายเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทยก่อนบุตรเกิด เมื่อบุตรเกิดจะได้สัญชาติไทย</p>
<p>2. การหลีกเลี่ยงกฎหมายในบางส่วน -กรณีบุตรที่เกิดจากหญิงไทยกับชายต่างด้าวที่มีลักษณะอยู่ในเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 บุตรจะได้สัญชาติไทย -กรณีบุตรที่เกิดในไทยจากหญิงต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวกับชายต่างด้าวที่เข้าเงื่อนไขแห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย</p>	<p>2. ความลักลั่นและความไม่เป็นธรรมในการปรับใช้กฎหมายว่าด้วยสัญชาติในบางส่วน -กรณีบุตรที่เกิดในไทยจากบิดามารดาเป็นคนต่างด้าวที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ก่อนที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 บังคับใช้ย่อมได้สัญชาติไทย</p>
<p>3. ความลักลั่นและความไม่เป็นธรรมในการปรับใช้กฎหมายว่าด้วยสัญชาติในบางส่วน -กรณีบุตรที่เกิดในไทย จากชายผู้เป็นบิดาหรือหญิงผู้เป็นมารดาซึ่งมีสัญชาติไทยไม่ว่าจะมีมารดาหรือบิดาเป็นคนต่างด้าวลักษณะใดก็ตาม บุตรก็จะได้สัญชาติไทย</p>	<p>บังคับใช้ ย่อมถูกถอนสัญชาติไทย แม้ต่อมาบิดาและมารดาจะมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวก็ตาม บุตรก็ไม่ได้สัญชาติไทย -กรณีบุตรที่เกิดในไทยจากบิดาไทยหรือบิดาต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคน</p>

ปัญหาที่ได้แก้ไข	ปัญหาที่ไม่ได้แก้ไข
<p>-กรณีบุตรที่เกิดจากหญิงไทยไม่ว่า จดหรือไม่จดทะเบียนสมรสกับชาย ต่างด้าวลักษณะใดก็ตาม บุตรก็ จะได้สัญชาติไทย</p>	<p>ต่างด้าวไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดา ซึ่งมีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศคณะ ปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย แม้ต่อมาบิดาและมารดาจะได้จดทะเบียน สมรสกันบุตรก็ไม่ได้สัญชาติไทย</p>
<p>-กรณีบุตรที่เกิดในไทยจากบิดาที่ ชอบด้วยกฎหมาย เป็นคน ต่างด้าวหรือมารดาต่างด้าวที่ไม่ ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว ที่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขแห่งประกาศ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 บุตรคนนี้จะ ไม่ได้สัญชาติไทยและบุตรของบุตร คนนี้ก็จะได้สัญชาติไทย</p>	<p>3. ขั้นตอนการขอมีหรือขอคืนสัญชาติไทย 4. ไม่ได้แก้ไขเนื้อความของมาตรา 17 ให้สอดคล้องกับเนื้อความที่ได้ปรับปรุง แก้ไข 6. กรณีเด็กที่ถูกนำมาทิ้งหรือถูกพบในประเทศ ไทย ทางปฏิบัติเด็กจะไม่มีสัญชาติไทย ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน ไม่สามารถ เข้าเรียนหนังสือได้</p>
<p>4. ความขัดแย้งในการตีความคำว่า "บิดา" ระหว่างฝ่ายบริหารกับ ฝ่ายตุลาการ -กรณีบุตรที่เกิดจากบิดาต่างด้าวที่มี ลักษณะอยู่ในเงื่อนไขแห่งประกาศ ของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ไม่ว่าจะ จดหรือไม่จดทะเบียนสมรสกับ มารดาที่มีใบสำคัญประจำตัวคน ต่างด้าว บุตรย่อมไม่ได้สัญชาติไทย</p>	

ปัญหาที่ได้แก้ไข

ปัญหาที่ไม่ได้แก้ไข

5. ให้นักลมีเพียงสัญชาติเดียว
 6. เนื้อความในมาตรา 15, มาตรา 18, และมาตรา 21 ให้สอดคล้องกับเนื้อความที่ได้ปรับปรุงแก้ไข
-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย